

A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK

De boekjes van A. HANS worden in alie scholen aanbevolen, omdat zij boeiend en nuttig zijn en aan de kinderen van eigen land en volk vertellen. Dat deze uitgave reeds aan Nr 344 is en veel nummers reeds drie- en viermaal herdrukt werden, bewijst hoe A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK overal gevraagd wordt. De meeste verschenen boekjes zijn nog verkrijgbaar. Ziehier eenige van de laatste titels:

300. 't Portiertje van Roeselare — 301. De Kleine Tooneel-
speelster. — 302. Angstige Dagen. — 303. Antwerpen in
Brand. — 304. De Bannelingen. — 305. In het wilde Land. —
306. De Wonderbare Redding. — 307. Naar Congo. — 308.
De Vrienden der Slaven. — 309. Fiere Margriet van Leuven.
310. 't Avontuur van den Schilder. — 311. Het Boefje. —
312. Een onverwachte Reis. — 313. De Geheimzinnige Tee-
kens. — 314. De Spanjaarden te Gheel. — 315. Zwarte Jan.
— 316. De Heks van de Moeren. — 317. De Boschwachter
van Eikenhof. — 318. Het Juffertje van Parijs. — 319. De
Wolfjager van Turnhout. — 320. De Zeeroovers. — 321. Het
Cezin van den Visscher. — 322. De Wilde Cow-Boy. — 323.
Keizer Karel te Gent. — 324. De Spanjaarden te Mechelen.
— 325. Kerstmis in de Sneeuw. — 326. Een angstig avont-
uur. — 327. De Reis in den nacht. — 328. De Zwarte Bende.
— 329. Het licht in de Wildernis. — 330. De dankbare sol-
daat. — 331. Een keer Wildstrooper. — 332. Het Wonder-
land. — 333. Het Verloren Testament. — 334. In veilige Ha-
ven. — 335. De wonderbare reis van schipper Bontekoe. —
336. Een brutale feeks. — 337. Vaders vertrouwen. — 338.
De vlucht over de Schelde. — 339. Neels' avontuur. — 340.
De Zwarte Ruiters. — 341. De Held van Afrika. — 342.
De Pleegzoon van den Bedelaar. — 343. Het beleg van den
Ravenburg. — 344. Een avontuurlijke vacantie.

Elke week verschijnt een nieuw boekje.

Vraag in de boekwinkels en bij dagbladverkoopers.

UITGAVE A. HANS-VAN DER MEULEN, CONTICH.

Drukkerij R. Bracke-Van Geert. — Breda.

A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK

Nr. 367.

A. HANS

De valsche Boudewijn

Uitgave A. Hans-Van der Meulen, Contich.

DE VALSCHE BOUDEWIJN

I.

Op een Zomerdag van 't jaar 1222, traden matrozen van een schip, dat pas te Damme aangekomen was, een taveerne bij de haven binnen. Er bevonden zich daar verscheidene personen, die aan de kade, hun brood verdienden maar ook veel geld besteedden aan bier.

— Van waar komt gij? vroegen ze aan de matrozen.

— Van Venetië! klonk het antwoord.

— En welk nieuws?

— Dat zouden we beter van u vernemen, be-
weerde een der schepelingen. Wij zijn lang uit
Vlaanderen weg geweest.

— Och, hier is er niets dan treurigheid te ver-
tellen. Veel ruzie in het land. Geen wonder, nu
we door een vrouw geregeerd worden, wier man
gevangen zit te Parijs, vanwaar zij haar bevelen
krijgt. Kwam graaf Boudewijn maar terug!

— Die is immers al lang dood, Peter! riep een
burger uit. Waar gij nog van klapt...

— Dat strooien ze rond... Maar niemand weet
het zeker. Er komen nog voortdurend kruisvaar-
ders weer.

— Daar in den hoek zit er ook een, fluisterde de matroos. Hij was bij ons aan boord.

Allen keken naar een reiziger, die een pij droeg en den kap over zijn hoofd hield. Hij had in de taveerne een kamer besteld, want de avond zonk reeds neer.

— Hij lijkt wel een boeteling, zei de man, die Peter heette.

— Zooveel kruisvaarders, die terug keeren, stellen zich als boetelingen aan, sprak een ander. Men zegt, dat het uit spijt is, omdat het leger te Constantinopel bleef hangen in plaats van naar het Heilig Land te trekken.

De reiziger in de pij deed of hij niets van het gesprek hoorde. Hij at een stuk brood en kaas.

Maar Peter trad nader en vroeg:

— Vriend, hebt gij tot het kruisleger behoord, dat over twintig jaar vertrokken is?

De man knikte.

— Er zijn nog zooveel Vlamingen achter gebleven, hernam Peter. Kunnen wij er nog een groot aantal terug verwachten na al dien tijd?

— Met duizenden liggen ze begraven in de vlakten bij Constantinopel.

— Maar gij keert weer!

— O, er zullen er nog volgen... maar niet veel.

— En wat nieuws over den graaf?

— Graaf Boudewijn is dood...

— Ja, dat vertellen ze hier ook. Maar is het waar? Veel menschen willen het niet gelooven. Ze beweren, dat de graaf als pelgrim in het Heilig Land doolt. Hij had Jerusalem moeten bevrijden in plaats van keizer van Constantinopel te worden en doet daarvoor boete.

— Dan weet men hier meer dan ik, hernam de reiziger.

— Maar waar hebt gij zoo lang vertoefd?

— Ik ben gevangen geweest bij de Bulgaren. Maar duid het me niet ten kwade, dat ik naar mijn kamer ga. Ik ben nog zwak en ook zeer moede.

De reiziger begaf zich naar boven.

— Weer een, die weigert te spreken! bromde Peter. Ze zijn allen zoo geheimzinnig, de terugkeerende kruisvaarders. Wat zit daar achter? Er zijn dingen gebeurd, die wij niet mogen weten. Wie kan zeggen waar men graaf Boudewijn gestopt heeft! De man van jonkvrouw Johanna, die vreemdeling Ferrand, wilde oppermeester zijn in Vlaanderen en Henegouwen. Voor hem moest graaf Boudewijn niet terug keeren. Maar hij speelde zoo lang baas, tot hij in de gevangenis te Parijs terecht kwam, daar de Fransche koning

liever zelf meester is in ons land.

— Peter, let op uw woorden! vermaande een kennis.

— Ik ben gewoon te zeggen wat ik meen. We hebben nu geen vorst, die ons rechtvaardig bestuurt, zooals graaf Boudewijn het deed. Zijn dochter danst, zooals de Fransche koning schuifelt. We worden door vreemden gedrild. Maar ik bid elken dag, dat graaf Boudewijn nog eens moge terug keeren en zoo doen er duizenden in Vlaanderen en Henegouwen.

— Dus zijt ge hier niet tevreden? vroeg een der matrozen.

— Niemand is tevreden tenzij de heeren en hun knechten, die het volk uitzuigen, beweerde Peter.

En inderdaad er heerschte een verwarde toestand in het land.

In 1202 vertrok Boudewijn, graaf van Vlaanderen en Henegouwen, met een groot leger voor den vierden kruistocht, om het Heilig Land uit de macht der Saracenen te bevrijden. Op weg daarheen vroegen de Grieken, om Constantino-
pel te veroveren, waar een dwingeland op den troon zat. Ze beloofden daarna aan het kruisleger levensmiddelen voor een gansch jaar en 10.000 man te bezorgen.

De kruisvaarders voldeden aan dien wensch

en namen Constantinopel. Alexis van Griekenland besteede den troon. Maar in plaats van dan zijn beloften te vervullen, wilde hij het leger der kruisvaarders vernietigen. Deze maakten zich weer meester van Constantinopel en kozen nu Boudewijn van Vlaanderen tot keizer. De nieuwe vorst verdeelde het land onder de ridders en trouwe dienaren. Maar het plan om Jerusalem te bevrijden werd niet meer uitgevoerd. Het rijk van Boudewijn hield geen stand. De Bulgaren hielpen de Grieken en de kruisvaarders werden uiteen geslagen.

Het nieuws kwam in Vlaanderen toe dat Boudewijn gesneuveld of in gevangenschap gestorven was. De berichten waren vaag en velen in Vlaanderen en Henegouwen weigerden aan den dood van hun vorst te gelooven.

Boudewijn had twee dochters: Johanna en Margaretha. Johanna was gehuwd met Ferrand, die zich tegen den koning van Frankrijk verzette, welke gaarne meester was in Vlaanderen. Ferrand zat nu gevangen te Parijs. Johanna bestuurde in zijn naam Vlaanderen en Henegouwen.

Margaretha was als kind nog getrouwd met Bouchard van Avesnes, die na allerlei avonturen nu ook meester wilde spelen.

Geen wonder dus, dat er verwarring heerschte.

waaronder het volk het meest leed. Daarbij deden zich andere rampen voor als overstroming, mislukte oogsten, waardoor de ellende nog steeg.

Men hoopte vurig dat graaf Boudewijn nog zou terug keeren, want hij was zeer bemind geweest.

De reiziger zat nu boven op zijn kamer.

— Dwaze lieden, mompelde hij. Ze rekenen er op, dat graaf Boudewijn zal terug keeren en ik heb onzen vorst zelf zien sterven.... Maar moest ik het hier rond vertellen, ze sloegen me misschien als een valschen bode dood. Ik weet, dat ik voorzichtig moet zijn. God geve, dat ik vrouw en kind weer gezond moge terug zien!

De man keek door het raam. De avond omhulde reeds de stad.

— Ik zou zoo gaarne eens door de straten dwalen, hernam de reiziger. Damme, mijn geboorteplaats... Ik heb zoo veel aan u gedacht. Ik moet voorzichtig zijn. Men mag mij niet herkennen, wat nog zou kunnen gebeuren, al ben ik twintig jaar weg. Gravin Johanna moet het eerst mijn nieuws hooren... Ik weet al, dat ze bij Doornik verblijft. Het is nog een verre reis. En toch, Grietje en Liesje, nu ben ik al zoo veel dichter bij u. Maar leeft gij beiden nog?

Maarten Karels heette de reiziger en voor den

kruistocht had hij hier te Damme gewoond met zijn vrouw Grietje en zijn dochter Liesje. Maar hij moest zijn heer Roger van Iederhamme vergezellen op den kruistocht. Het had hem zwaar gekost echtgenoot en kind te verlaten (1).

Nu was hij in Vlaanderen terug en allerlei gedachten bestormden hem.

Maarten legde zich ter ruste. Hij wilde morgen vroeg vertrekken.

Lang duurde het toch, eer hij insliep. Er kwamen zooveel herinneringen op. Hij was hier zoo gelukkig geweest. Hij diende een braven heer, die nu ook al lang in de vreemde ylakte begraven lag, gevallen, toen hij den graaf verdedigde.

Eens werd het geluk der ouders gestoord. Een goochelaar, Bertrand van Reins, die met kunstmakers Damme bezocht, had Maartens dochttertje, het schoone Liesje geroofd. Graaf Boudewijn gebod het kind op te sporen.. Het werd ontdekt, tusschen Doornik en Valenciennes, door dienaren van Johanna, de dochter van den vorst. Bertrand, de roover, ontsnapte. Toen de vader met zijn heer ter kruisvaart trok, nam Johanna het kind en haar moeder in haar burcht. Maarten Karels hoopte vurig daar beiden terug

(1) Zie Nr 366.

te vinden. Grietje en hij waren al bijna oude menschen geworden, en Liesje was nu een vrouw van in de dertig jaar. Maar ze zouden samen nog gelukkige jaren kunnen doorbrengen.

Zoo lag Maarten te denken... Hij was thans te Damme. De kruisvaart zou drie jaar duren, had men gezegd. En het was een afscheid van twintig jaar geweest voor hem... Van die twintig jaar had hij er vijftien als slaaf doorgebracht. Eindelijk kwam de kans om te vluchten. En nu was hij in Vlaanderen terug.

Eindelijk sluimerde Maarten in. 't Was nauwelijks licht, toen hij opstond. De waard van de taveerne hoorde hem en kwam ook beneden.

— Zoo vroeg vertrekken? De poort zal nog gesloten zijn, sprak hij.

— Men kan ze toch voor een vreedzamen reiziger openen en ik heb nog een verre reis te doen. Wil mij wat eten geven... en ik zal ook wat voor den tocht meenemen.

— Uw gelaat is mij niet vreemd, hernam de waard nieuwsgierig.

— Och, vriend, veel menschen lijken op elkaar, vooral als ze door ontberingen mager en bleek zijn geworden.

— Ge hebt dan veel geleden?

— Allen die aan den kruistocht deel namen, hebben geleden.

Maarten gaf ontwijkende antwoorden. De waard merkte dit wel en vroeg niet verder.

Maarten Karels gebruikte zijn maaltijd, betaalde en vertrok.

Aan de poort had hij geen moeite. Weldra was hij buiten de stad. De zon kwam op en bescheen met haar gouden glans het Zwin en de poldervlakte. Maarten zag het bekende land.

— O, Grietje en Liesje, zal ik u beiden terug zien! mompelde hij. God heeft me gespaard en ook u, ik ben er zeker van.

Vol hoop en moed vervolgde Maarten Karels zijn tocht.

Hij kon Brugge vermijden om den heirweg naar Kortrijk te bereiken. Hij had minstens twaalf uur te gaan vandaag..

II.

Gravin Johanna vertoefde op een kasteel bij Doornik, waar ze van het schoone Zomerweer genoot. Ze hield van eenige dagen rust, want ze had een lastig leven. Over haar gelaat lag een treurige trek. Geen wonder: haar man zat gevangen in Frankrijk en kon de vrijheid niet terug krijgen. Ze leefde in onmin met Margaretha, haar zuster, wier man het volk opstookte tegen Johanna. Ze treurde om haar vader, die nooit

uit den vreemde terug gekeerd was. En elken dag hoorde ze berichten over ongeregelde heden en oproer in Vlaanderen en Henegouwen.

't Was avond en de gravin had geavondmaald.

— Liesje, zei ze tot een dienaars, gij kunt nu wel naar huis gaan... Ik heb uw hulp niet meer noodig.

Liesje, een flinke vrouw van 32 jaar, was de meest geliefde dienstbode van de gravin. Ze wenschte Johanna een goede nachtrust en begaf zich naar een huisje naast de poort waar ze woonde, want ze was met Gerard, den portier van het kasteel getrouwd.

Een knaap en een meisje kwamen juist door de poort. Het waren Maarten en Magda, de kinderen van Gerard en Liesje.

— Is grootmoeder nog in het bosch? vroeg de moeder.

— Neen, grootmoeder is al lang in huis, antwoordde Maarten. Wij speelden nog wat met Fiel van den boschwachter, maar we zijn wegge-loopen voor een vreemden man, die zoo raar gekleed is.

— Een vreemde man! hernam de moeder verschrikt. Ge moogt niet zoo ver weg gaan, dat weet ge wel.

Liesje had schrik voor zwervers, want als kind was ze zelf eens geroofd geworden door een goo-

chelaar, die een koorddanseres van haar wilde maken.

Ze riep nu haar man, die uit het poorthokje kwam.

— Gerard, de kinderen zeggen, dat er zulk een rare man in de buurt is, zei ze. Zoudt ge niet eens gaan zien?

— Daar staat hij! riep Maarten uit.

Vóór de poort stond een vreemdeling, in een grauwe pij gehuld. Met groote oogen staarde hij naar Liesje.

— Wat wilt ge? vroeg Gerard, de portier.

De man bleef Liesje aanstaren...

— O, is het waar?... Zijt gij Liesje? stamelde hij. Ge waart toen een kind maar uw gezicht... uw oogen...

— Vader! kreet Liesje.

't Was of er plots schellen van voor haar oogen vielen.

— Liesje... mijn dochter... Eindelijk ben ik terug... Leeft uw moeder nog? snikte Maarten Karels, die moe en bestoft bij de burcht der gravin was aangekomen.

— Ja... ja... O, vader! Is het toch waar?

En weenend viel de jonge vrouw Maarten Karels om den hals.

— Grootmoeder... moeder doet zoo raar! riep de kleine Maarten tot een grijze vrouw, die op

den drempel van het portiershuis verscheen.

't Was Grietje... zooals ze nog genoemd werd ondanks haar bijna zestig jaren. Ze trad wat nader en zag, hoe Liesje met een ouden man door de poort kwam.

— Maarten! kreet ze. Maarten... mijn man.

Gerard moest haar ondersteunen zoo wankelde ze van ontroering.

— Grietje... ja, ik ben terug! zei Maarten.

Schreiend omhelsden ze elkaar.

— Het is vader, die terug keert... We dachten dat hij dood was. Maar God zij gedankt, dat Hij vader nog tot ons brengt, sprak Liesje tot haar man, die een Bruggeling was, maar Maarten Karels nooit had gekend.

Ander dienstvolk van het kasteel zag het vreemde tooneel. Men vroeg wat er toch gebeurde.

En terwijl Maarten in het portiershuis zat, liep het nieuws rond: « De vader van Liesje, die over twintig jaar met de kruisvaarders vertrok, is terug gekeerd ».

Men vertelde het aan de gravin, die zeer ontroerde. Ze gunde zich den tijd niet, om Maarten te ontbieden, maar snelde zelf naar de eenvoudige woning.

— De gravin, zei de portier eerbiedig.

Maarten rees van zijn zetel op... Diep bewo-

gen blikte hij de vorstin aan.

— Zijt gij waarlijk Maarten Karels? vroeg Johanna, die hem, twintig jaar geleden, wel gezien had, maar toch niet herkende.

— Ja... het is vader... ik zag het dadelijk, antwoordde Liesje. Vader is zoo lang gevangen geweest bij de Bulgaren, heeft hij ons juist gezegd.

— Mevrouw, ik ben Maarten Karels, die naar van den heer van Iederhamme, wiens ziel bij God is, sprak de man eerbiedig. Ik heb den edelen graaf Boudewijn zien sterven...

— O, is het waar? Is het waar?... Vertel mij alles! smeekte Johanna.

Voor haar ook was het nieuws uit het Oosten zoo vreemd geweest. Ze wist, dat haar vader gevangen was genomen door de Bulgaren. De Paus had gewerkt, om hem vrij te krijgen. Toen antwoordde men, uit Bulgarië, dat Boudewijn gestorven was. Zoo kwam dat bericht vijftien jaar geleden... En na al dien tijd zou Maarten Karels meer kunnen vertellen.

De gravin zat op een houten bankje in de eenvoudige woning. De deur was gesloten.

En Maarten Karels deed zijn verhaal, nu voor de eerste maal, sedert hij Bulgarië verlaten had, want het eerst moest de gravin zijn nieuws hooren.

Hij vertelde hoe de Grieken te Constantinopel de kruisvaarders, die hen geholpen hadden, trouweloos wilden vernietigen. De Grieken, kregen de hulp van de Bulgaren, een woest volk, waarover koning Joannice regeerde

— Wij lagen voor de stad Adrinopel, vervolgde Maarten. Ons leger was verzwakt. Binnen de stad waren wel honderd duizend Grieken. En buiten vielen de Bulgaren ons aan. Wij verdedigden ons dapper. Een ander wild volk, de Tartaren, hielpen toen de Bulgaren. Graaf Boudewijn verbood de aanvoerders het kamp te verlaten. Maar de graaf van Blois deed het toch, om de Tartaren aan te vallen. Hij werd omsingeld.

» Graaf Boudewijn snelde hem ter hulp, en versloeg die bende Tartaren. Hij wilde toen ook de anderen achtervolgen. De Tartaren deden of ze de vlucht namen. Ons leger snelde ze na. Het was een list van dat volk, want het lokte ons zoo te midden van de Bulgaren. Het werd een geweldige strijd en de vijanden waren zoo talrijk

» De graaf van Blois lag al gewond, de heer van Iederhamme was dood. Toen smeekte de graaf van Blois, dat heer Boudewijn hem aan zijn lot zou overlaten om zich zelf te redden. Maar graaf Boudewijn wilde niet vluchten. Hij werd met de laatste strijders omsingeld en weggevoerd. De graaf was gewond. Ik behoorde ook tot de ge-

vangenen. Ik kon in de nabijheid van den graaf blijven. Nog eenige weken leefde hij. Maar de wonden waren ongeneeslijk. Vroom is hij gestorven...

Johanna wilde nog meer weten. En Maarten moest bekennen, dat de graaf in een kerker van een kasteel lag, en soms ruw werd behandeld. Maar hij verdroeg alles met Christelijk geduld.

— Toen de graaf gestorven was, vervolgde Maarten, werden wij — eenige Vlamingen en Henegouwers — weggevoerd. Ik weet niet waar men den graaf begraven heeft. We moesten op de galeien roeien of ook op de velden werken. We waren slaven. Tien maal wel heb ik getracht te vluchten, maar telkens werd ik ingehaald en mishandeld. Maanden heb ik in een vunzig hol gezeten. Dikwijls was ik ziek of leed ik honger. Zoo verliepen de jaren. Eindelijk kon ik weer vluchten. Ik bereikte de kust en werd matroos op een schip, dat naar Venetië voer. Hier hielp een Vlaamsch koopman mij. Hij bezorgde me geld, en ik kon een plaats huren op een vaartuig van Damme, waar ik gisteren aankwam.

De gravin vroeg nog meer bijzonderheden over haar vader. 't Was al laat, toen ze heen ging.

In de portierswoning heerschte nu groote vreugde.

Eenige dagen later zaten in een gasthof te Doornik, eenige kooplieden na het avondmaal, wat te babbelen.

— Kent ge het laatste nieuws al? vroeg er een.

— Wat is er dan? klonk het.

— Op het kasteel van de gravin is een kruisvaarder terug gekeerd, die beweert, dat hij in het land der Bulgaren graaf Boudewijn heeft zien sterven...

Men lachte spottend.

— En gelooft gij dat, René? riep een der mannen uit.

— Wie weet tegenwoordig, wat hij van al de tijdingen moet gelooven! Den eenen dag verhaalt men dat heer Ferrand vrij komt, dan heet het weer, dat hij te Parijs overleden is...

— Gravin Johanna hoort, dat het volk ontevreden is en naar de terugkomst van graaf Boudewijn verlangt, en vol houdt, dat hij nog leeft. En daarom moet nu weer eens het nieuws van zijn dood bevestigd worden. Het is heel gemakkelijk een terugkeerend avonturier zulk een praatje te laten uitstrooien. Voor een handvol geld liegen die kerels, dat het kraakt. Waarom

heeft die vent vijftien jaar gewacht, alvorens dit nieuws uit te bazuinen? sprak een der aanwezigen.

— Hij heeft zoo lang gevangen gezeten, hernam René. Hij is bij de Bulgaren slaaf geweest. Ik hoorde dit alles van een landbouwer, die nabij het kasteel woont. De kruistochter is de vader van de portiersvrouw. Die boer verzekerde, dat het nieuws zeer ernstig is...

— Al praatjes om het volk te sussen! zei een der kooplieden.

— Ja, wat men al niet hoort, sprak een ander. Mijn broer woont te Glençon, tusschen Doornik en Valenciennes. In het bosch verblijft een kluizenaar, die sprekend op den graaf moet gelijken. En de menschen in 't ronde denken, dat hij heer Boudewijn is, die zich niet kenbaar wil maken, omdat hij boete doet, daar hij destijds uit eerezucht keizer van Constantinopel werd in plaats van Jerusalem te bevrijden.

— Zoo iets zou wel mogelijk zijn. Meer voorname kruisvaarders gingen na hun terugkeer in een klooster, zei weer een van 't gezelschap.

Aan een andere tafel luisterde een heer zeer aandachtig naar dit gesprek. Hij bleef nog een tijd zitten en dronk eenige kroezen bier.

Toen de kooplieden zich te ruste begaven, ging hij ook naar zijn kamer.

— Morgen moet ik dien kluizenaar van Glençon eens bezoeken, zei hij bij zich zelf. En lijkt die kerel waarlijk op graaf Boudewijn, en is hij gevoelig voor eer en vooral voor goud, dan zal ik de macht van de valsche Johanna wel fnuiken.

Deze reiziger was Bouchard van Avesnes, de man van Margaretha, zuster van Johanna. We zeiden reeds, dat beide zusters boos op elkaar waren, omdat Bouchard van Avesnes een deel der regeeringsmacht begeerde. Avesnes reisde nu veel, om de toestanden in het land te leeren kennen en zoo mogelijk een opstand tegen Johanna te verwekken.

Verscheidene van zijn vrienden waren ook in de stad, doch logeerden elders, daar Johanna haar bespieders had.

Maar den volgenden morgen kwamen Avesnes en zijn handlangers samen, ergens buiten Doornik.

Avesnes sprak over den kluizenaar.

— We moeten hem bewegen, zich uit te geven voor graaf Boudewijn, zei hij. Als hij toestemt, zorgen we wel, dat het nieuws vlug in Vlaanderen en Henegouwen wordt verspreid, hoe de oude graaf als kluizenaar in het woud van Glençon leefde. Overal zal het volk dat gelooven en den vermeenden graaf op den troon brengen. Dan is hij ons werktuig. Door hem worden wij

den baas. En het is uit met Johanna's macht.

Sommigen oordeelden dat dit plan al te vermetel was, maar anderen meenden, dat het gelukken kon. Men zou den kluizenaar eens bezoeken.

De samenzweerders — want dat waren ze nu in werkelijkheid — begaven zich naar Glençon. Het viel hun niet moeilijk den kluizenaar te vinden. In een schamele hut woonde een oude man, die een grauwe pij droeg. Hij leefde van aalmoezen, die bewoners uit den omtrek hem brachten.

Bouchard van Avesnes stond verbaasd, toen de kluizenaar op het gerucht, buiten kwam. Hij geleek sprekend op den verdwenen graaf, ook anderen, die den vorst gekend hadden, bevestigden dit.

— Wat wenscht gij? vroeg de grijsaard, toen hij het groepje naderde.

— Wie zijt gij eigenlijk? vroeg Avesnes.

— Een eenzame, die zijn zonden uitboet, ver van de menschen.

— Wij hebben vreemde geruchten vernomen. Eerst wilden we ze niet gelooven maar nu meenen we, dat ze gegrond zijn.

— Laat de geruchten ver van mij; ik heb de stilte gekozen...

— Vader, gij zijt graaf Boudewijn, die keizer van Constantinopel werd! riep Bouchard van Avesnes uit.

— Scheel het u in 't hoofd?

— Ik spreek ernstig... Mijn vrienden en ik herkennen u, zooals ook anderen u herkend hebben. Uw boete heeft nu lang genoeg geduurd. Het volk in Vlaanderen en Henegouwen weet het, dat gij niet dood zijt, zooals men uitgestrooid heeft. Het verlangt vurig, dat gij weer uw gezag opneemt, om orde, rust en welvaart te brengen in onze ongelukkige gewesten. O, luister naar onze bede!... Wij willen u terug brengen op den troon.

— Het schijnt, dat ik gelijk op den vromen graaf, hernam de kluizenaar.

— Gij zijt de graaf zelf!

Maar de kluizenaar stak afwerend de hand uit.

— Ge vergist u... Ik ben zelfs niet van adel, sprak hij. Ik heb veel zonden bedreven en boet die uit. Ik zocht de bedriegerijen der wereld. Nu leef ik in eenzaamheid. Ik eet het hoognoodige, drink het water uit de beek, maar vast ook veel; ik slaap op den blooten grond.

— Uw boetedoening heeft nu zooveel jaren geduurd, hernam Avesnes. Andere plichten rusten op u. Het volk is ongelukkig. Uw dochter Johanna heeft zelf geen macht, maar moet den koning van Frankrijk dienen...

— Ik weet niet en wil niet weten, wat er buiten dit bosch gebeurt. Ik heb met de wereld afge-

daan. En gij vergist u, als ge mij voor graaf Boudewijn houdt. Ik ben nooit te Constantinopel geweest.

— Laat mij bij u in de hut, we zullen samen verder spreken, zei Bouchard van Avesnes.

— Om mij in wereldsche verleidingen te brengen! Neen, heer... Gaat allen heen! riep de kluizenaar uit, en hij keerde in zijn woning terug en sloot de deur.

— De gelijkenis met den graaf is opvallend, zei Avesnes tot zijn vrienden.

— Ik begin te denken dat hij het is, sprak een uit de groep.

— Neen, neen, wedervoer Avesnes. Maar we kunnen hem voor onze plannen gebruiken.

— Hij zal weigeren! meende een ander.

— Het is goed mogelijk, dat hij bezwijkt voor goud... Wie in het kwaad geleefd heeft, zooals hij beweert, valt er gemakkelijk in terug. Ik keer hier weer... Na een eerste weigering geef ik de hoop niet op, dien oude tot andere gedachten te brengen.

IV.

Eenige weken waren verlopen.

Een gravelijke ambtenaar kwam op het kasteel bij gravin Johanna. Hij bracht gewichtig nieuws.

— Valenciennes is in rep en roer, vertelde hij.

Een oude man is er verschenen en beweert, dat hij uw doorluchtige vader is, graaf Boudewijn.

— Wat raast ge nu! riep de vorstin ontsteld uit.

— Ik deel u een feit mee. De man wordt geestdriftig begroet. En hij gelijkt zeer op graaf Boudewijn. Het volk juicht hem toe. Heeren zelf omringen hem.

— Die man is een bedrieger; ik weet nu zeker, dat mijn edele vader gestorven is. Laat den valschaard gevangen nemen! beval Johanna.

— Dat kunnen we niet. De gansche stad zou zich verzetten. Het volk is overtuigd, dat graaf Boudewijn terug is gekeerd. Het geloofde immers niet aan zijn dood.

— En wat vertelt de bedrieger dan over zijn lange afwezigheid?

— Dat hij gevangen werd gehouden door koning Joannice, maar een prinses hem verlost. Hij vluchtte, doch viel weer in handen van barbaren. Hij werd negen maal als slaaf verkocht. Zoo verliepen veel jaren. Duitsche kooplieden kochten hem vrij. Toen keerde hij uit het Oosten terug, maar eerst wilde hij zich een tijd verborgen houden om boete te plegen.

— Het is een sluw verzonnen leugenverhaal.

De ambtenaar vertelde nog veel bijzonderheden over den triomfantelijken intocht van den

valschen Boudewijn te Valenciennes, toen men aan de poort een gerucht hoorde.

— Wie zijn daar? vroeg de gravin.

— Ik zie heeren en burgers, antwoordde de ambtenaar.

— Ze wagen het toch niet met den bedrieger hier te komen!

Johanna riep een dienaar en beval hem te gaan zien, wat die heeren en burgers wilden. De man keerde terug met de boodschap, dat een afvaardiging uit Valenciennes de gravin om een onderhoud verzocht.

— Laat hen in de groote zaal! zei de vorstin.

— Is de bedrieger er bij, dan houden wij hem hier, verzekerde ze tot den ambtenaar.

Ze begaf zich bij de bezoekers. De valsche Boudewijn was voorzichtig in de stad gebleven.

De overste van de afvaardiging nam het woord. Hij beweerde dat tot groote vreugde van het volk, graaf Boudewijn, keizer van Constantinopel terug was gekeerd... En de afvaardiging wilde nu de vorstin naar Valenciennes geleiden, om haar bij haar beroemden en geliefden vader te brengen.

Johanna beheerschte haar toorn. Ze zond om Maarten Karels. Hij tad eerst wat verlegen binnen.

— Deze kruisvaarder, een trouwe dienaar van den heer van Iederhamme, is uit het Oosten terug gekeerd, sprak de gravin. Hij zal u meedeelen hoe mijn doorluchtige vader gestorven is.

Maarten deed dan op beslisten toon zijn verhaal. Intusschen schreef een kapelaan van het kasteel op, wat de gravin hem influisterde.

Toen Maarten zijn mededeelingen geëindigd had, hief Johanna 't papier omhoog.

— Dit is het bevelschrift om den valschen bedrieger, die zich graaf Boudewijn durft noemen, gevangen te nemen en voor onze rechtbank te brengen! sprak ze.

Het was haar antwoord. De afvaardiging kon vertrekken. En te Valenciennes vertelde men, dat Johanna weigerde het gezag van haar vader af te staan. Men sprak schande over haar. En het volk riep, dat het den graaf tegen al zijn vijanden zou verdedigen.

't Bevel om den valschen Boudewijn gevangen te nemen, kon niet uitgevoerd worden. De list van Bouchard van Avesnes en zijn vrienden gelukte zeer goed.

De kluizenaar was inderdaad na lange besprekingen bezweken voor eer en voor goud. Hij gaf zich voor den graaf uit. Overal wilde men hem zien. Ridders, die op macht aasden, omringden hem. Hij hield zijn intrede te Rijsel, Doornik,

Kortrijk, Gent, Brugge en elders. En in al die plaatsen juichte de menigte hem toe. 't Kwam zoo ver, dat Johanna naar Parijs moest vluchten.

V.

Vorsten van andere gewesten, zonden boden naar den valschen Boudewijn om hem te erkennen en te huldigen.

De bedrieger voelde zich sterk. De koning van Frankrijk verzocht hem naar Péronne te komen. En met zijn heeren waagde de kluizenaar den tocht. Maar Bouchard van Avesnes bleef weg. Hij zou afwachten, hoe de zaken verliepen.

Johanna begaf zich ook naar Péronne. Liesje Karels had haar als de trouwste dienaars naar Frankrijk vergezeld.

Liesje bespiedde den valschen Boudewijn toen deze het kasteel van Péronne betrad. Ze kon dicht bij hem geraken. Opgewonden kwam ze dan bij gravin Johanna.

— O, mevrouw, ik herken den bedrieger, zei ze. Het is Bertrand van Reins, de man, die mij te Damme roofde, toen ik een kind was.

— Maar vergist gij u niet? vroeg de vorstin.

— Neen, neen... ik ben dicht bij hem geweest. Zijn gezicht was me dadelijk bekend, al is het verouderd. En achter het rechteroor zie ik dezelf-

de roode vlek, die ik toen als kind opmerkte. Hij is de goochelaar. Hij kende allerlei streken en weet zich nu ook als een graaf te gedragen.

— Liesje, houd dat voor u... Vandaag nog wordt de bedrieger ontmaskerd.

De koning had een feestmaal aangericht. En de valsche Boudewijn, geveleid door de minzaamheid van den vorst, scheen zich aan tafel goed thuis te gevoelen. Hij zei, hoe het hem speet, dat zijn dochter Johanna, naar wie hij zoo verlangde, zich nog niet bij hem wilde voegen. De gravin kon niet met den bedrieger aan tafel zitten.

Er werd veel gegeten en gedronken, terwijl Boudewijn over zijn vermeende lotgevallen in het Oosten sprak. Maar later op den avond, stelde de koning hem allerlei vragen over familieaangelegenheden en gebeurtenissen, die Boudewijn zeker kennen moest, indien hij werkelijk de graaf was. De valschaard bleek verward in zijn antwoorden. Hij beweerde, dat hij vermoeid was en zich morgen alles wel duidelijk zou herinneren.

Johanna had den koning de ontdekking van Liesje meegedeeld.

Plots werd de vorst barsch tot den kluizenaar.

— Goed, snauwde hij hem toe, we zullen tot morgen wachten en u weer ondervragen. Maar het zal voor onze rechtbank zijn. En daar zal

uitgemaakt worden, of gij een goochelaar waart, dan wel een graaf.

— Maar, neef... neef... stamelde Boudewijn onthutst.

— Genoeg! Gij kunt naar uw kamer gaan en daar gerust uw geheugen verfrisschen, hernam de koning nijdig.

Hij trok zich terug. Boudewijn keek betuurd naar zijn heeren. Deze schenen nu ook koeler. Ze zouden uit vrees voor den koning Boudewijn even gemakkelijk los laten als ze hem ver-eerd hadden.

Ontsteld begaf de valsche Boudewijn zich naar zijn kamer. Hij voelde dat zijn rijk ineenstortte. Hij was hier ver van het hem genegene volk. Het speet hem, in zijn overmoed, naar Péronne te zijn gekomen, en voelde zijn vrijheid en zelfs zijn leven bedreigd.

In den nacht liet hij zich aan aaneengeknoopte lakens en dekens door het raam zakken en nam de vlucht. Hij bewees dat hij zijn vlugge goochelaarsstreken nog niet verleerd had. Hij klom over een muur en bereikte het vrije veld. Den volgenden morgen was de koning woedend over die ontsnapping. Men deed nasporingen, doch kon Bertrand van Reins niet inhalen.

De bedrieger was toch stoutmoedig genoeg, om naar Valenciennes terug te keeren. Hier had

hij een paleis en de dienaren vonden het wel vreemd, dat Boudewijn zonder heeren verscheen, maar betoonden hem als te voren eer.

Boudewijn begaf zich naar zijn kamers en verzamelde zijn goud. Hij voelde zich niet gerust, al zou het volk hem nog toejuichen. Hij begreep echter, dat de koning van Frankrijk wel met een leger zou kunnen komen, om hem gevangen te nemen. En de valsche Boudewijn vluchtte verder, bevreesd voor zijn leven.

Bouchard van Avesnes zweeg heel voorzichtig, en zijn vrienden ook deden nu of zij zich vergist hadden. Het sluwe plan was mislukt.

VI.

Eenige maanden verliepen. Nog was het roerig in Vlaanderen. Het volk beweerde, dat gravin Johanna haar vader verloochende, en het schold den armen Maarten Karels voor een bedrieger. De teruggekeerde kruisvaarder was nu in dienst van de gravin en woonde weer gelukkig bij zijn vrouw, zijn dochter, zijn schoonzoon en kleinkinderen. Vrouwe van Iederhamme was overleden.

Zekeren dag kreeg Johanna een bode uit Bourgondië. Hij kwam vanwege den heer Erard de Chasteny, die ergens op een jaarmarkt een goochelaar aangehouden had, die niemand anders dan de valsche Boudewijn was. Hij wilde hem

voor vier honderd zilveren marken uitleveren.

Johanna stemde toe en eenigen tijd later kwam Bertrand in boeien te Rijsel aan, waar de gravin toen verbleef. Rijsel was een voorname stad van Vlaanderen.

Boudewijn verscheen voor de rechtbank. Liesje moest hem bekijken. En ze bevestigde weer, dat ze hem als den roover uit haar kinderjaren herkende.

— Welnu, ja, ik ben die man, zei Bertrand. En ik heb een slecht leven geleid. Ik kreeg berouw en werd kluizenaar, om mijn zonden uit te boeten. O, waarom moesten heeren mij komen verleiden om als bedrieger op te treden? Ik ben bezweken voor hun goud... De eerzucht beving mij ook.

De valsche Boudewijn beleed dus zijn schuld. Hij smeekte om genade. Maar de rechtbank veroordeelde hem ter dood. Bertrand van Reins moest aan de galg opgehangen worden.

Johanna kreeg toen nog medelijden met hem. Ze wilde hem genade schenken. Maar juist brak er een opstand te Valenciennes uit. De burgers dier stad eischten, dat de gravin den vermeenden graaf weer in vrijheid zou stellen. Johanna moest troepen naar de opstandige plaats zenden. Er werd gevochten. De gravin overwon, en Valenciennes onderwierp zich.

De rechters zeiden toen, dat er nog opstanden zouden los barsten, als Bertrand in leven bleef. Het lot van den veroordeelde was bepaald. Hij zou sterven. De grijsaard verzoende zich met God.

De valsche Boudewijn werd op een oud, hinkend paard gezet, maar met den rug naar den kop van het dier. En om hem nog meer ten spot te stellen, hing men hem een verkleurden purperen mantel om. Zoo werd hij door de straten van Rijsel gevoerd. Velen, die hem vroeger toegejuicht hadden, lachten hem nu uit.

Voor de halle stond de galg. Bertrand werd er heen geleid. Hij zag zeer bleek en was erg bevreesd voor den dood.

Een dichte menigte wilde de strafuitvoering zien. Liesje, die nu ook te Rijsel vertoefde, wilde echter niet gaan kijken.

Bertrand vroeg om nog iets te mogen zeggen. Hij blikte naar het volk.

— Hij zal spreken! klonk het, en toen werd het stil.

De grijsaard stond op de ladder met den beul naast hem.

— Ik ben een arme man, zei hij. Ik moest noch graaf, noch koning, noch keizer zijn, en wat ik gedaan heb deed ik door raadgevingen van den heer van Avesnes en van ridders. Ik heb er veel

berouw over. God zij mij genadig.

Hij hing wat later aan de galg, tusschen twee honden wat toen tot schande strekte.

Zijn lijk werd dan in het bosch van Marquette aan een boom gehangen, en bleef daar tot de raven het verteerd hadden. Dat was de barbaarsche gewoonte van die dagen.

Aldus eindigde de loopbaan van den valschen Boudewijn, die zulk een beroering in Vlaanderen en Henegouwen verwekt had. Velen in Vlaanderen en Henegouwen beweerden nu, dat Johanna haar vader ter dood had laten brengen, om zelf meesteres te blijven. Het geloofde nog in den bedrieger.

Ferrand kwam na eenigen tijd vrij. Johanna genoot nog wat geluk.

Liesje begaf zich toen met haar man en kinderen en haar ouders naar Damme, haar geboorteplaats. De gravin had gezorgd, dat haar echtgenoot daar een winkel kon openen bij de haven. Het gezin kwam tot welstand. Grootvader vertelde dikwijls aan zijn kleinkinderen van den ongelukkigen vierden kruistocht.

Gravin Johanna liet te Marquette bij Rijsel een abdij bouwen.

Later trok ze zich daar terug en stierf er in 1243. Margaretha werd toen gravin. Maar Bouchard van Avesnes was dood.

aan de machtigste familiën werden toegestaan, groeide het getal leenheeren, door de instelling van eene menigte leengoederen, aan. De steden zelfs bekwamen voorrechten. Onder Hendrik den Blinden hadden de burgers reeds eenige vrijheden genoten, en zijne dochter had die gehandhaafd:

was Luxemburg niets dan eene groote leenheerlijkheid geweest; na haar was het eene mogendheid.

Zij stierf in 1244, hare Staten aan Hendrik den Blonden achterlatende. Daar Waleran kinderen van een eerste huwelijk gehad had, kon die

ERMESINDE GEEFT VOORRECHTEN AAN ECHTERNACH.

oorkonden van 1236 en 1243, kenden de inwoners van Echternach en van Luxemburg vrijheden toe, die weing minder uitgebreid waren dan die, welke de kleine gemeenten in Vlaanderen en in Brabant genoten. Een groot getal godvruchtige stichtingen waren insgelijks het werk der „goede en wijze gravin”. Vóór haar,

prins in het hertogdom Limburg, zijnen vader niet opvolgen. Maar hij had voor zijn deel der nalatenschap, het graafschap Arlon gekregen, en dat bleef van dan af met Luxemburg vereenigd. Jong, stout en machtig zijnde, besloot hij, zich van Namen meester te maken, dat hij ook als zijn ouderlijk erfgoed beschouwde. Zijn vader

GEÏLLUSTREERDE

Geschiedenis van België

DOOR

G. H. MOKE.

GEHEEL HERZIEN EN HET HEDENDAAGSCHE TIJDPERK BIJGEWERKT

DOOR

EUG. HUBERT

LEERAAR AAN DE HOOGESCHOOL TE LUIK.

BRUSSEL. — J. LEBÈGUE & CIE.

Ermesinde octroyant une charte d'affranchissement aux habitants d'Echternach.

BIBLIOTHÈQUE NATIONALE

HISTOIRE
DU
DUCHÉ DE LUXEMBOURG
PAR
Marcellin Lagarde,
—
TOME I.

BRUXELLES
AJAMAR
EDITEUR